

www.sloopaannemers.nl

www.vvtb.nl

www.fenelab.nl

Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Onze referentie: 1VERAS-ASB.14956.B

Meteren, 18 november 2021

Betreft: wij maken ons zorgen over de inhoud en voortgang van de herziening Asbeststelsel

Geachte Staatssecretaris,

Het is inmiddels meer dan 3 jaar geleden dat uw ambtsvoorganger de Tweede Kamer heeft geïnformeerd over de voornemens tot herziening van het Asbeststelsel¹. De Kamerbrief spreekt van een ambitieuze agenda die een goede samenwerking vraagt met de partijen binnen en buiten de asbestbranche. In een bijlage bij de Kamerbrief staan veel concrete acties genoemd met planning.

VERAS en VVTB vertegenwoordigen de gecertificeerde asbestsaneringsbedrijven en Fenelab de geaccrediteerde asbestlaboratoria en inspectie-instellingen. Samen vertegenwoordigen wij een groot deel van de werkgevers en werknemers die dagelijks werken aan een asbestveilig Nederland.

Wij maken ons zorgen over de inhoud en voortgang van de herziening van het Asbeststelsel.

De door u voorgenomen wijzigingen zullen leiden tot een complexer Asbeststelsel, waarin veilig en gezond werken niet is gewaarborgd. In plaats van een eenvoudiger Asbeststelsel zullen er, verwachten wij, in de praktijk veel vragen en discussies ontstaan over toepassing van de nieuwe regels. Onduidelijk is welke concrete knelpunten u met het nieuwe Asbeststelsel precies wil oplossen. Een lange termijn visie ontbreekt en er wordt voor zover ons bekend geen rekening gehouden met toekomstige strengere asbestgrenswaarden.

Ook maken wij ons zorgen over de voortgang. Na 3 jaar is er nog geen concreet resultaat geboekt. Veel zaken zijn onduidelijk. Wij voorzien problemen bij de invoering van de nieuwe regels.

Ondertussen worden actuele knelpunten in het huidige Asbeststelsel al meer dan 3 jaar niet opgelost, terwijl verbetervoorstellen klaarliggen. De invoering van de wijziging van de asbestcertificatieschema's is ernstig vertraagd, waardoor veiligere en efficiëntere werkmethoden niet kunnen worden toegepast. Dat geldt ook voor de gewijzigde NEN 2990 (2020) voor eindcontroles na asbestsanering.

Wij zien het draagvlak voor veilig en gezond werken in onze branche steeds verder afnemen. Opdrachtgevers nemen de regels niet meer serieus en onze werknemers zoeken een andere baan omdat er in de asbestsanering geen perspectief meer is.

Hieronder lichten wij onze zorgen toe. Aan het slot treft u enkele concrete voorstellen aan.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2018–2019, 25 834, nr. 150 d.d. 27 september 2018.

www.sloopaannemers.nl

www.vvtb.nl

www.fenelab.nl

Onze belangrijkste bezwaarpunten tegen de ontwerp wijziging Arbobesluit tot herziening Asbeststelsel

Begin dit jaar is het ontwerpbesluit herziening Certificatiestelsel Asbest voor inspraak gepubliceerd. Zoals toegelicht in onze uitgebreide inspraakreactie² steunen wij een aantal van de voorgenomen wijzigingen, zoals de ontkoppeling van de risicoklasse en de certificatieplicht.

Wij hebben echter ook fundamentele kritiekpunten. Daarover maken wij ons zorgen, omdat het veilig en gezond werken in de asbestsanering in het geding is. Hieronder treft u enkele van onze fundamentele bezwaarpunten aan. Verder wordt korthedshalve verwezen naar onze inspraakreacties.

- Het uitgangspunt in uw ontwerpbesluit van “geen certificatieplicht tenzij”³ vinden wij erg onverstandig, zeker in combinatie met het onduidelijke criterium voor de indeling van asbesttoepassingen in groep B. Er zijn veel vragen over de voorgenomen groepsindeling van asbesttoepassingen⁴. In de praktijk zal de groepsindeling veel discussie gaan veroorzaken.
- Wij vinden het voornemen om bepaalde asbesttoepassingen in risicoklasse 2 (blootstelling boven de grenswaarde) vrij te stellen van de certificatieplicht onbegrijpelijk.
- Er zijn veel vragen over de uitgangspunten rondom de ontwikkeling en invoering van SMART-ns. Hieronder lichten we dat nader toe. Ook vragen we hieronder nogmaals aandacht voor de reikwijdte van LAVS in het nieuwe Asbeststelsel.
- Wij steunen het voornemen om te differentiëren in de wijze van eindbeoordeling. De keuzes die worden gemaakt in het ontwerp Arbobesluit begrijpen wij echter niet en zijn ons inziens onjuist en contraproductief. Bovendien is al meermaals verzocht om goed te kijken naar de gevolgen van het afschaffen / afschalen van de eindbeoordeling voor de dagelijkse werkpraktijk en dan met name op het gedrag van werknemers.

Het enkele feit dát er een onafhankelijke eindcontrole (visuele inspectie / luchtmeting) plaatsvindt zorgt dat de medewerker ander gedag in de uitvoering van de sanering laat zien. Dit aspect is niet onderzocht en wordt niet betrokken bij de beleidskeuzes.

² Inspraakreactie VERAS / VVTB d.d. 22 maart 2021 (notitie 1VERAS-ASB.14364.N) en zienswijze Fenelab d.d. 22 maart 2021.

³ Het is opmerkelijk dat bij de herziening van het Asbeststelsel de regel “geen certificatieplicht, tenzij” wordt doorgevoerd (zonder deugdelijk onderzoek naar de gevolgen voor de borging van veilig en gezond werken), terwijl voor bodemsanering een veel eenvoudigere wettelijke regeling geldt. Bodemsaneringen dienen omwille van de borging van de toepassing van BBT en omwille van een gelijk speelveld uit gevoerd te worden door gecertificeerde én erkende bedrijven (Besluit bodemkwaliteit en dat geldt straks ook onder de Omgevingswet). Er geldt een uitzondering voor kleine bodemsaneringen voor <25m³, maar deze uitzondering geldt juist niet voor asbestbodemsaneringen. De visie en voornemens van SZW zijn ook in zoverre onnavolgbaar.

⁴ Deze vragen leven niet alleen in de saneringspraktijk. De groepsindeling is gebaseerd op het TNO rapport “Aanknopingspunten voor differentiatie in risico's van werkzaamheden met asbest ten behoeve van beheersregimes”. Op uw verzoek is door wetenschappers een review uitgevoerd. Deze waren (zeer) kritisch over de voorstellen van TNO. Per brief d.d. 30 december 2020 (0VERAS-ASB.14217.B) hebben wij daarvoor uw aandacht gevraagd.

www.sloopaannemers.nl

www.vvtb.nl

www.fenelab.nl

Ontwikkeling SMART-ns

Een belangrijk onderdeel van de wijziging van het Asbeststelsel is de ontwikkeling van SMART-ns. Daaromtrent leven veel vragen in onze achterban. In juni 2021 hebben VERAS en VVTB een notitie met concrete vragen ingebracht⁵.

Op 20 oktober jl. heeft een overleg plaatsgevonden met onder andere vertegenwoordigers van VERAS en VVTB, waarin er door medewerkers van uw ministerie en TNO een toelichting is gegeven. Er zijn een aantal zaken duidelijker geworden en daar hebben wij uw medewerkers ook voor bedankt. Echter, wij maken ons onverminderd zorgen over de uitgangspunten van SMART-ns en de toepassing daarvan in de praktijk. Door Fenelab is d.d. 30 juli 2021⁶ een brief met 10 concrete vragen ingebracht over SMART-ns. Recent overleg tussen Fenelab en uw medewerkers over de brief, heeft ook bij de laboratoria de zorg niet weggenomen.

SMART-ns is gebaseerd op een wetenschappelijk blootstellingsmodel dat is ontwikkeld door TNO, waarin op basis van veel aannames een modelinschatting wordt gedaan van de blootstelling. In het model wordt onvoldoende rekening gehouden met de weerbarstige uitvoeringspraktijk. Het blootstellingsmodel houdt geen rekening met de gedragsaspecten van de werknemer die de saneringshandeling uitvoert, terwijl dat juist van bepalende invloed is op de blootstelling. Voor zover ons bekend is er geen onderzoek gedaan naar de toepasbaarheid van het blootstellingsmodel in de dagelijkse praktijk, rekening houden met gedragsaspecten en de beleidscontext van asbestsanering.

Gedragsaspecten (gedragsdeterminanten) die een belangrijke rol spelen bij de veilige en gezonde uitvoering van asbestsaneringen worden overigens sowieso door uw ministerie en door TNO onderbelicht. Hiervoor hebben wij al meermaals de aandacht gevraagd. Deze inbreng wordt dan afgedaan als niet relevant, terwijl dit op basis van onze praktijkervaring juist een belangrijk aandachtspunt zou moeten zijn bij het maken van keuzes in een meer risicogestuurd Asbeststelsel

Kenmerkend aan SMART-ns is dat meerdere variabelen vooraf moeten worden ingevoerd, op basis waarvan door het model wordt vastgesteld welke risicoklasse van toepassing is en welke arbeidshygiënische maatregelen moeten worden getroffen. Variabelen die in SMART-ns moeten worden ingevoerd zijn subjectief, dan wel niet reproduceerbaar. Het risico is groot dat bij uitvoering van het werk de werkelijke situatie afwijkt ten opzichte van één of meer vooraf ingevoerde variabelen.

SMART-ns zal er toe leiden dat de te treffen beschermende maatregelen bij een bepaalde asbestbron verschilt per situatie en onder andere afhankelijk is van de tijdsduur die nodig is c.q. wordt ingevoerd voor de sanering. Dat is een theoretische benadering die in de praktijk niet gaat werken. Voorbeeld: het is voor de werkpraktijk en de borging van veilig en gezond werken onwenselijk en onhaalbaar dat dezelfde asbestbron de ene keer met en de andere keer zonder adembeschermingsmiddel wordt gesaneerd.

⁵ Notitie 1VERAS-ASB.14763.N: "voorlopige vragenlijst over SMART-Ns (deze zal worden aangevuld na ontvangst van de sheets van de presentaties van de bijeenkomst d.d. 13 juli 2021)".

⁶ Brief Fenelab met kenmerk 1FENE-SEC1.14766.B d.d. 30 juli 2021.

www.sloopaannemers.nl

www.vvtb.nl

www.fenelab.nl

Dit is niet uit te leggen aan onze hardwerkende medewerkers. Wij verwachten dat SMART-ns in de praktijk complex zal zijn, veel discussie zal gaan veroorzaken en boven alles dat daarmee veilig en gezond werken niet is geborgd.

Landelijk Asbest Volgsysteem (LAVS)

Een ander zorgpunt is de positie van het Landelijk Asbest Volgsysteem (LAVS) in het nieuwe Asbeststelsel. Dit hebben wij meermaals ingebracht in het Stakeholdersoverleg LAVS, waarin ook vertegenwoordigers van uw ministerie zitten.

Het Stakeholdersoverleg LAVS heeft aan het zogenoemde Opdrachtgevers-stuurgroep overleg LAVS (hierna de Stuurgroep) verzocht om een “actieve herijking van de wettelijke reikwijdte van het LAVS, in het licht van de doelstellingen die ten grondslag liggen aan de wettelijke verplichting van het LAVS en gegeven de aanstaande wijzigingen in het Asbeststelsel SZW in de arbeidsomstandighedenregelgeving”.

De uitkomst is teleurstellend. De Stuurgroep heeft aangegeven niet bereid te zijn om de reikwijdte van het LAVS aan te passen op de wijziging van het Asbeststelsel. De LAVS plicht wordt gekoppeld aan Groep B (in plaats van nu Risicoklasse 2) en zal zich dus geheel richten op gecertificeerde bedrijven. Dat heeft grote gevolgen. Een substantieel aantal asbestbronnen zal buiten de reikwijdte van het LAVS gaan vallen. Daarbij komt de focus van toezicht en handhaving nog meer te liggen op gecertificeerde bedrijven, terwijl juist het (keten)toezicht op niet gecertificeerde bedrijven essentieel is.

Een LAVS plicht voor alleen gecertificeerde bedrijven is een paradox die wij niet begrijpen. De kosten en administratieve lasten ten gevolge van LAVS zijn voor gecertificeerde saneringsbedrijven zeer hoog. Met de beleidskeuze van de Stuurgroep twijfelen wij zeer aan de doelmatigheid van LAVS. Het beleidsdoel van LAVS wordt hierdoor niet meer bereikt. Dit zal leiden tot het verder wegvallen van het draagvlak voor LAVS onder saneringsbedrijven, toezichthouders en opdrachtgevers.

Doorkijk naar toekomstige asbestgrenswaarden

De achterliggende jaren hebben wij regelmatig aan uw ministerie gevraagd om de plannen met het nieuwe Asbeststelsel te toetsen aan de toekomstige ontwikkeling van de asbestgrenswaarden. Zo heeft de Sociaal Economische Raad reeds in 2015 aangekondigd de ontwikkelingen in de stand van de techniek te willen volgen om te bezien in hoeverre verdere verlaging van de wettelijke grenswaarde tot 300 vezels/m³ mogelijk is⁷.

Op dit verzoek is niet gereageerd. Innovaties op het gebied van emissiebeheersing liggen ondertussen stil, omdat er onduidelijkheid is over de toekomstige regelgeving en normstelling en omdat de signalen vanuit “Den Haag” er op duiden dat er alleen maar vereenvoudigd zal worden.

⁷ Nota van Toelichting in Staatsblad 2016, nummer 340.

www.sloopaannemers.nl

www.vvtb.nl

www.fenelab.nl

Recent heeft het Europees Parlement in grote meerderheid het advies van de Commissie betreffende de bescherming van werknemers tegen asbest overgenomen om de grenswaarde van asbest 2x zo streng te maken⁸. In onze achterban zijn er veel vragen hoe dit zich verhoudt met uw beleidsvoornemens. Strengere Europese grenswaarden leeft overigens ook onder werknemers⁹.

Dringend bevelen wij u aan om bij het nieuwe Asbeststelsel rekening te houden met toekomstige grenswaarden. Het is zeer onwenselijk dat bijvoorbeeld het dragen van een adembeschermingsmiddel voor bepaalde asbesttoepassingen / situaties binnenkort niet meer nodig is, maar later weer wordt vereist vanwege nieuwe grenswaarden. Dat geldt ook het risico dat voor bepaalde asbestbronnen door de invoering van het nieuwe Asbeststelsel de luchtmeting komt te vervallen, maar deze later door nieuwe inzichten of nieuw beleid weer moet worden geherintroduceerd.

Nieuw Asbeststelsel: eenvoudiger of juist complexer? ***Het belang van een zorgvuldige implementatie***

De achterliggende jaren hebben wij uw ministerie meermaals gemotiveerd gewezen op onze zorgen. Als wij kijken naar de nu bekende contouren, dan zien wij een complex nieuw Asbeststelsel ontstaan waarmee veilig en gezond werken niet is geborgd. De nieuwe regels zullen in de praktijk tot veel discussie gaan leiden¹⁰.

Op onze vraag aan uw ministerie welke concrete knelpunten nu precies moeten worden opgelost met het nieuwe Asbeststelsel, komt geen duidelijk antwoord. Steeds meer blijkt ons dat een echte probleemstelling ontbreekt.

Dat het complex is, blijkt uit het feit dat inmiddels meer dan 3 jaar wordt gewerkt aan de stelselherziening zonder concreet resultaat. Illustratief voor deze complexiteit is dat wij meermaals aan uw ministerie hebben gevraagd wat precies de 'verschuivingen' zijn die optreden door de stelselwijziging. Hoeveel asbestbronnen en -saneringen verschuiven van gecertificeerde naar niet gecertificeerde bedrijven? Voor welke asbestbronnen wijzigt concreet de wijze van eindbeoordeling? Hoeveel asbestbronnen hoeven na de stelselherziening niet meer in LAVS te worden ingevoerd. Deze informatie is aldus uw ministerie niet beschikbaar.

Onduidelijk is wat overall gezien de stand van zaken is. Eerder is door uw ministerie aangegeven dat de verwachte invoeringsdatum 1 juli 2022 is. Dat lijkt ons inmiddels onhaalbaar.

Wij wijzen daarbij met klem op het belang van een zorgvuldige implementatie. Over de nu bekende voorstellen van uw ministerie hebben wij inmiddels met honderden praktijkmensen gesproken. Telkens blijkt daarbij weer dat de voornemens tot veel praktijkvragen leiden en dat er veel aspecten zijn waarmee onvoldoende rekening is gehouden.

⁸ Europees Parlement, ontwerp resolutie 2019/2182(INL).

⁹ www.fnv.nl/nieuwsbericht/sectornieuws/bouwen-en-wonen/2021/10/betere-bescherming-van-werknemers-op-bouwplaats-bi.

¹⁰ Zie onze brief aan de Staatssecretaris SZW d.d. 20 december 2020, kenmerk 1VERAS-ASB.14217.B.

www.sloopaannemers.nl

www.vvtb.nl

www.fenelab.nl

Wij vragen nadrukkelijk om meer en betere afstemming met de praktijk en een betere regie bij de invoering van de nieuwe regelgeving. Bij invoering van de nieuwe regelgeving dienen onderliggende zaken eerst goed geregeld te zijn, zoals aanpassing van de certificatieschema's en de NEN 2990, de aanpassingen in het LAVS, het geheel operationeel en goed werkend zijn van SMA-rt nieuwe stijl en aanpalend de opleiding en trainingen van de vele betrokken medewerkers in de asbestketen en toezichthouders.

De procesaanpak: geen voortgang en de uitvoeringspraktijk is onvoldoende betrokken

Naast de inhoudelijke ontwikkelingen, maken wij ons ook steeds meer zorgen over de procesaanpak van uw ministerie. Er is een situatie ontstaan waarin medewerkers van uw ministerie maandenlang aan het studeren zijn, zonder dat er terugkoppeling en afstemming plaatsvindt met het werkveld.

Overleggen die sporadisch worden georganiseerd zijn breed samengesteld en gaan over de hoofdlijnen. In die overleggen is er nauwelijks ruimte voor technisch-inhoudelijke inbreng. Pas na herhaald verzoek vanuit de branche is er ruimte voor enige overleg over specifieke onderwerpen.

Het gaat hier om technische regelgeving, waarbij de crux zit in de toepasbaarheid daarvan in een weerbarstige uitvoeringspraktijk. Er wordt door uw ministerie groot belang gehecht aan de inbreng en onderzoeken van TNO. De academische kennis van TNO is echter nog wat anders dan het toetsen van ideeën en voorstellen bij werkgevers en werknemers die dagdagelijks in de praktijk aan de slag zijn met asbestsanering. Als er door uw ministerie al om praktijkinbreng wordt gevraagd, dan is dat gefragmenteerd over één specifiek aspect zonder dat er ruimte is om naar het totaalplaatje te kijken.

Door de opstelling van uw ministerie blijven er ons inziens grote kansen liggen om snel tot goede verbeteringen in het Asbeststelsel te komen. Het leergeld zullen we met ons allen betalen als straks bij de invoering blijkt dat regels slecht of niet werkbaar zijn en tot veel discussie leiden. Laten we dit samen voorkomen!

Onze oproep

- Boek concrete voortgang met de herziening asbeststelsel en communiceer duidelijk over planning en invoering. Onderschat daarbij niet het belang van een goede implementatieperiode. Bij invoering van de nieuwe regelgeving dienen onderliggende zaken eerst goed geregeld te zijn.
- Houd het Asbeststelsel eenvoudig! Hanteer als regel dat asbestsanering wordt uitgevoerd door gecertificeerde bedrijven. Stel specifieke asbestbronnen vrij van de certificatieplicht, door deze te benoemen in de Arboregeling (dus Groep A in de regeling opnemen in plaats van Groep B).
- Laat het Asbeststelsel veilig zijn: alle risicoklasse 2 toepassingen worden uitgevoerd door gecertificeerde bedrijven met een onafhankelijke eindbeoordeling.

www.sloopaannemers.nl

www.vvtb.nl

www.fenelab.nl

- Ontwikkel een robuust en praktisch toepasbaar SMART-nv. Koppel het arbeidshygiënische regime (dus de te treffen maatregelen om blootstelling te beheersen) primair aan de asbestbron en niet aan de invoervariabelen zoals de tijdsduur van de saneringshandeling. Uiteraard geldt voor bepaalde verwijderingsmethoden dat bepaalde maatregelen niet hoeven te worden getroffen.
- Voer een gedegen onderzoek uit naar de gedragsaspecten die relevant zijn voor de borging van en controle op veilig en gezond werken en wat de gevolgen zijn (ook op de langere termijn) op het gedrag indien deze borgingsmechanismen geheel of gedeeltelijk komen te vervallen.
- Dringend bevelen wij u aan om bij het nieuwe Asbeststelsel rekening te houden met toekomstige grenswaarden. Het is zeer onwenselijk dat bijvoorbeeld het dragen van een adembeschermingsmiddel voor bepaalde asbesttoepassingen / situaties binnenkort niet meer nodig is, maar later weer wordt vereist vanwege nieuwe grenswaarden.
- Ga zorgvuldig om met LAVS. Zorg ervoor dat het instrument ook daadwerkelijk ingezet blijft waarvoor het bedoeld is: het volgen van asbest door de hele keten en daarmee beheersen van risico's. Heroverweeg alsnog de reikwijdte van het LAVS in relatie tot de wijziging van het Asbeststelsel.
- Stel werkgevers en werknemers in de asbestsanering serieus en respectvol in de gelegenheid om mee te denken met de voorgenomen wijzigingen en om beleidsvoornemens te toetsen. Sta open voor een dialoog over de bezwaarpunten die praktijkmensen zien en toets het totaalplaatje van uw beleidsvoornemens aan de dagelijkse werkpraktijk.

Wij gaan graag met u in gesprek over onze zorgen en bovenstaande oproep! Dank alvast voor uw spoedige reactie.

Met vriendelijke groet,

Kees de Groot
VERAS

Bas Jansen
VVTB

Victor van der Hoeven
TC Asbest Fenelab